

UZASADNIENIE

Wnioskiem z 31 stycznia 2022 r. (...) W. wniosło o wyrażenie zgody na złożenie do depozytu sądowego 5 799 646 zł tytułem niewypłaconego przez wykonawcę dla podwykonawcy wynagrodzenia za roboty budowlane wykonywane w ramach umowy nr (...) Budowa R- (...) z dnia 11 grudnia 2017 r. zawartej między konsorcjum firm (Wykonawca): (...) S.A. w W., (...) sp. z o.o. w P., S. A. w S., E..Z. A. w S. (uczestnicy ad. 1 – 4), a Przedsiębiorstwem (...) S.A. w K. (uczestnik ad. 5) w ramach inwestycji Budowa Szpitala (...).

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że w trakcie realizacji umowy Wykonawca zgłosił Przedsiębiorstwo (...) S.A. w K. jako podwykonawcę w zakresie zaprojektowania i wykonania instalacji elektrycznej, teletechnicznej oraz (...), a zamawiający zaakceptował powyższe podwykonawstwo. W myśl postanowień umowy w przypadku faktur końcowych wykonawca w terminie trzech dni przed upływem terminu płatności faktur końcowych przez zamawiającego miał przedstawić zamawiającemu dowody zapłaty wynagrodzenia podwykonawcom i dalszym podwykonawcom, zaś w przypadku ich nieprzedstawienia zamawiający zastrzegł sobie prawo do zatrzymania kwoty należnej podwykonawcom i dalszym podwykonawcom z faktur wykonawcy w celu dokonania bezpośredniej zapłaty podwykonawcom lub dalszym podwykonawcom. Wykonawca nie przedłożył dowodów zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy Przedsiębiorstwo (...) S.A. w zakresie 4 715 159,138 zł netto. Podwykonawca pismami z 8 grudnia 2020 r., 25 maja, 13 lipca i 3 września 2021 r. wystąpił do zamawiającego o zapłatę ww. kwoty wraz z podatkiem VAT, informując, że Wykonawca nie wypłacił należnego wynagrodzenia pomimo wykonania i odebrania robót. W odpowiedzi na pismo zamawiającego z 30 grudnia 2021 r. o zgłoszenie uwag do tego żądania Wykonawca poinformował, że strony są aktualnie na etapie uzgadniania zasad i warunków dokonania rozliczenia końcowego, obejmującego wzajemne należności między stronami, ponadto (...) S.A. nie przedstawiła dokumentów rozliczeniowych wymaganych do zapłaty zgodnie z umową podwykonawczą ani też dokumentów wskazujących na uchybienia konsorcjum w zapłacie. W ocenie wnioskodawcy powyższy stan faktyczny uzasadnia wniosek o zezwolenie na złożenie do depozytu w oparciu o art. 143c ust. 5 prawa zamówień publicznych.

W odpowiedzi na wniosek Wykonawca (uczestnicy ad. 1 – 4) wniósł o oddalenie wniosku. Wskazał, że wnioskodawca w niniejszej sprawie nie przeprowadził wymaganej procedury uprawniającej go do złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, albowiem – z uwagi na fakt, że w dacie zgłaszania żądań Przedsiębiorstwo (...) S.A. nie miało wystawionych faktur VAT, a więc jego roszczenia nie były wymagalne – nieuprawnione było wzywaniem przez wnioskodawcę pismem z 30 grudnia 2021 r. do udzielenia wyjaśnień przez uczestników postępowania pod rygorem złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Przedsiębiorstwo (...) S.A. wystawiło na rzecz (...) S.A. faktury dot. zgłaszanych przez nią roszczeń dopiero 12 stycznia 2022 r. i 15 marca 2022 r. Dodatkowo wskazano, że 15 marca 2022 r. konsorcjum zawarło z Przedsiębiorstwem (...) S.A. porozumienie rozliczeniowe, którego postanowienia i dokonana na jego skutek zapłata wyczerpały w całości roszczenia Przedsiębiorstwa (...) S.A. względem wnioskodawcy.

Postanowieniem z dnia 30 maja 2022 roku w sprawie o sygn. akt XVI Ns 77/22 Referendarz sądowy oddalił wniosek, dzieląc argumentację uczestników, wskazując, iż przesłanką złożenia do depozytu sądowego przez zamawiającego kwoty potrzebnej na pokrycie wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszego podwykonawcy jest – w myśl art. 143c ust. 1 p.z.p. – uchylenie się od obowiązku zapłaty odpowiednio przez wykonawcę, podwykonawcę lub dalszego podwykonawcę zamówienia na roboty budowlane. W niniejszej sprawie Wykonawca uiszczył na rzecz podwykonawcy całą należną mu kwotę, co wyczerpało w całości jego roszczenia z umowy podwykonawczej. Wobec tego, na dzień rozpoznawania wniosku, odpadła powyższa przesłanka, co skutkowało oddaleniem przedmiotowego wniosku.

Skargę od orzeczenia wniosła strona wnioskująca, zaskarżając postanowienie w całości, wnosząc nadto o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Uzasadniając swoje stanowisko skarżący wskazał, że badanie przesłanek do wyrażenia zgody na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego powinno odbywać się na chwilę złożenia wniosku, nie zaś moment orzekania, a kognicja sądu ograniczona jest do oceny twierdzeń strony wnioskującej w świetle ustawowych podstaw dla złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Te zaś wynikają z art. 467 pkt 3 k.c. oraz art. 143c ust. 5 ustawy prawo zamówień publicznych oraz § 9 ust. 2 umowy. Kolejno skarżący wskazał, że faktury końcowe zostały wystawione przez Wykonawcę, a ich termin zapłaty upływał w dniach 12 stycznia 2022 roku oraz dnia 24 stycznia 2022 roku. Zgodnie z umową Wykonawca powinien był więc na 3 dni wcześniej tj. 9 stycznia 2022 roku i 21 stycznia 2022 roku przedstawić dowód zapłaty podwykonawcom z tytułu zadań objętych przedmiotowymi fakturami, czego zaniechał. (...) S.A. zgłosiło się do (...) W. z żądaniem zapłaty. Późniejsze spełnienie świadczenia na rzecz podwykonawcy oraz zawarcie z nim porozumienia, noszącego zmanioną ugody, jednocześnie potwierdzają zasadność złożenia wniosku o zezwolenie na złożenie świadczenia do depozytu, skoro pomiędzy Wykonawcą a podwykonawcą istniał w tym zakresie spór.

W odpowiedzi na skargę pełnomocnik uczestników (Wykonawcy – konsorcjum uczestników ad 1 – 4) wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Argumentując swoje stanowisko uczestnicy wskazali, że rozstrzygając o wniosku bierze się pod uwagę stan faktyczny istniejący na chwilę wydawania orzeczenia. Podtrzymali także dotychczasowe argumenty.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

Artykuł 398²² §1 k.p.c. stanowi, że na orzeczenia referendarza sądowego służy skarga w przypadkach, w których na postanowienie sądu służyłoby zażalenie. Zgodnie natomiast z art. 398²² §3 i 5 zdanie pierwsze k.p.c. w przypadku wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc. Po utracie mocy orzeczenia referendarza sądowego sąd rozpoznaje sprawę jako sąd pierwszej instancji. Skarga na orzeczenie referendarza ma więc charakter restytucyjny, gdyż jej wniesienie czyni zaskarżone orzeczenie bezskutecznym i prowadzi do ponownego rozpoznania sprawy przez sąd. Zatem, wobec utraty mocy postanowienia referendarza sądowego w całości, jako orzeczenia co do istoty sprawy, wniosek należało rozpoznać *in meriti*.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z art. 467 k.c. poza wypadkami przewidzianymi w innych przepisach dłużnik może złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego:

- 1) jeżeli wskutek okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności, nie wie, kto jest wierzycielem, albo nie zna miejsca zamieszkania lub siedziby wierzyciela;
- 2) jeżeli wierzyciel nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych ani przedstawiciela uprawnionego do przyjęcia świadczenia;
- 3) jeżeli powstał spór, kto jest wierzycielem;
- 4) jeżeli z powodu innych okoliczności dotyczących osoby wierzyciela świadczenie nie może być spełnione.

W postępowaniu o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego sąd nie bada prawdziwości twierdzeń zawartych we wniosku, ograniczając się do oceny, czy według przytoczonych okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione (art. 693¹ k.p.c.).

Należy zgodzić się ze stanowiskiem wyrażonym w literaturze (zob. J. Broł, Depozyty sądowe. Praktyka sądowa. Wnioski de lege ferenda, Warszawa 2003, s. 90), że w ramach postępowania w przedmiocie złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, sąd nie przeprowadza pełnego postępowania wyjaśniającego, ale nie oznacza to, że nie przeprowadza w ogóle postępowania dowodowego. Ocenia bowiem dokumenty załączone do wniosku,

przedstawione przez wnioskodawcę na potwierdzenie okoliczności uzasadniających wniosek. Sąd rozpoznaje wnioski o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego na posiedzeniu niejawnym. Sąd dokonuje oceny, czy w świetle obowiązujących przepisów prawa wskazane we wniosku zobowiązanie uzasadnia złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu, a także czy wskazane warunki uzasadniają wydanie osobie uprawnionej przedmiotu świadczenia złożonego do depozytu. Sąd powinien dokonywać oceny w tym zakresie, nie tylko w kontekście zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, lecz także zasadami współżycia społecznego, czy ustalonymi zwyczajami (zob. J. Gudowski, [w:] Ereciński, Komentarz KPC, t. 3, 2009, s. 429). Sąd powinien dokonać oceny złożonego wniosku nie tylko w kontekście przepisów postępowania cywilnego (np. w zakresie wymogów treści wniosku), czy prawa cywilnego, ale także przepisów innych dziedzin prawa (zob. post. SN z 31.8.1963 r., III CR 139/63, OSNC 1964, Nr 12, poz. 255). Postępowanie prowadzone przez sąd nie jest typowym postępowaniem dowodowym, lecz jeśli wskazane przez wnioskodawcę twierdzenia uniemożliwiają sądowi ustalenie, czy zachodzą przesłanki umożliwiające zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu może przeprowadzić w tym zakresie postępowanie wyjaśniające (por. K. Markiewicz, Postępowanie w sprawach depozytowych, Warszawa 2007, s. 285–286, także Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz red. prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ, dr hab. Izabella Gil, art. 693¹ k.p.c.).

W niniejszej sprawie nie było przy tym sporu, że wszystkie roszczenia podwykonawcy - uczestnika Przedsiębiorstwo (...) S.A. z siedzibą w K. zostały już całkowicie zaspokojone. Nie występuje więc obecnie spór kto jest wierzycielem.

Wobec powyższego wyjaśnić należy, że Sąd podzielił stanowisko uczestników, iż w przedmiotowym postępowaniu art. 316 § 1 k.p.c., w oparciu o normę art. 13 § 2 k.p.c., znajdzie swoje zastosowanie.

Przedmiotem niniejszego postępowania nie jest bowiem ocena skutków materialnoprawnych wniosku o zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu, a jedynie zbadanie czy spełnione są przesłanki do przyjęcia depozytu przez sąd, czy też nie.

Pełnomocnik wnioskodawcy zdaje się tymczasem utożsamiać zgodę na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, ze stwierdzeniem, że doszło do „ważnego” złożenia świadczenia do depozytu w rozumieniu art. 470 k.c., choć w uzasadnieniu skargi sam wskazuje na to rozróżnienie. Nawet bowiem ewentualne wyrażenie zgody przez Sąd na złożenie świadczenia do depozytu sądowego w sprawie niniejszej, nie będzie miało wiążącego znaczenia, dla ewentualnego rozstrzygnięcia w odrębnym postępowaniu, czy w wyniku przedmiotowego orzeczenia dłużnik spełnił świadczenie, właśnie m.in. z uwagi na ograniczoną kognicję sądu w sprawie depozytowej (tak SA w Poznaniu w wyr. z 31.10.2017 r., I ACa 484/17, L.; zob. też wyr. SA w Krakowie z 28.2.2017 r., I ACa 1219/16, L.; wyr. SA w Warszawie z 8.2.2017 r., VI ACa 1732/16, L.; wyr. SA w Białymstoku z 30.1.2014 r., I ACa 697/13, L.). Także odwrotnie, skoro Sąd nie wydał zgody na złożenie świadczenia do depozytu sądowego, wobec ustania stanu niepewności co do osoby wierzyciela przed rozpoznaniem wniosku, to nie znaczy jeszcze wiążącego rozstrzygnięcia w kwestii, czy dłużnik popadł w ewentualne opóźnienie w spełnieniu świadczenia.

Reasumując, skoro w chwili wydawania orzeczenia nie było już wątpliwości kto jest wierzycielem, wniosek o złożenie świadczenia do depozytu sądowego nie mógł być uwzględniony. To zaś czy dłużnik występując z przedmiotowym, finalnie niezasadnym wnioskiem, popadł w opóźnienie w spełnieniu świadczenia, będzie przedmiotem ewentualnego odrębnego procesu.

Tym samym także rozstrzygnięcie kwestii czy roszczenie podwykonawcy było wymagalne w chwili jego zgłoszenie (...) W., a w konsekwencji czy (...) W. mogło wszcząć procedurę z art. 143c ust. 5 ustawy prawo zamówień publicznych oraz § 9 ust. 2 umowy, pozostawało bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., pozostawiając strony przy poniesionych kosztach, nie uznając jednocześnie, by charakter sprawy (postępowanie niesporne o zezwolenie na złożenie przedmiotu do depozytu, gdzie nie rozstrzyga się o zasadności roszczeń) mógł prowadzić do uznania, że interesy uczestników są sprzeczne.

Z/ (...)